

СХВАЛЕНО

Вченою радою КНЗ КОР  
«Київський обласний інститут  
післядипломної освіти  
педагогічних кадрів»  
(протокол від 27 березня 2026 р. № 4)

ЗАТВЕРДЖЕНО

Ректор КНЗ КОР «Київський  
обласний інститут післядипломної  
освіти педагогічних кадрів»  
Віра РОГОВА  
Наказ від «27» березня 2026 р. № 96



**ОСВІТНЯ ПРОГРАМА  
ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ  
«ВИКОРИСТАННЯ НЕТРАДИЦІЙНИХ ГРАФІЧНИХ І ЖИВОПИСНИХ  
ТЕХНІК НА ЗАНЯТТЯХ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «МИСТЕЦТВО»  
для вчителів інтегрованого курсу «Мистецтво»**

## ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Освітня програма розроблена на основі Типової програми підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують Державний стандарт базової середньої освіти, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 12 жовтня 2022 року № 904 та у відповідності до професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти», затвердженого наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 29 серпня 2024 року № 1225 «Про затвердження професійного стандарту «Вчитель загальної середньої освіти». Освітня програма враховує основні положення Законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 року № 898, Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 року № 800 інших нормативно-правових актів, що регулюють діяльність вчителя (викладача), та з урахуванням стратегії реформування галузі освіти в Україні, новітніх зарубіжних і вітчизняних наукових розробок, кращих практик у галузі освіти та професійного розвитку педагогів, відповідно до сучасних викликів суспільства й освіти.

### **Актуальність програми**

Використання нетрадиційних графічних і живописних технік є інноваційним підходом у сучасній мистецькій освіті, що дозволяє вийти за межі класичного малювання та відкриває необмежені можливості для самовираження. Вивчення та практичне застосування нетрадиційних графічних і живописних технік має велике значення для зняття емоційної напруги та розвитку креативного мислення учнів. Дані підходи сприяють вільному розвитку творчих здібностей, активізують дослідницьку діяльність та забезпечують рівні можливості для самореалізації учнів із різним рівнем попередньої підготовки.

Програма курсів спрямована на підвищення професійного рівня вчителів образотворчого мистецтва, інтегрованого курсу «Мистецтво». Вона покликана розширити знання педагогів про сучасні художні матеріали та нестандартні способи їх поєднання, а також удосконалити їхні практичні навички, які стануть основою для впровадження арттерапевтичних та ігрових елементів у навчальний процес.

**Метою** програми є професійний розвиток педагогів через опанування нестандартних способів роботи з художніми матеріалами; розвиток навичок стимулювання творчого пошуку учнів; впровадження арттерапевтичних елементів у навчальний процес для покращення психоемоційного стану дітей.

### **Основні завдання програми:**

- забезпечити розвиток загальних і професійних компетентностей учителів мистецької освітньої галузі щодо впровадження інноваційних художніх практик у навчальний процес;
- поглибити й розширити знання педагогів про різноманітність нетрадиційних графічних і живописних технік, специфіку сучасних художніх матеріалів та нестандартні способи їх поєднання;
- активізувати розвиток креативного мислення та професійної мобільності вчителів, необхідних для відходу від репродуктивних методів навчання на користь творчого експериментування;
- удосконалити вміння вчителів проектувати сучасні уроки мистецтва, які базуються на принципах дитиноцентризму та забезпечують умови для вільного самовираження кожного учня;
- поглибити теоретичні знання щодо психолого-педагогічних аспектів використання нетрадиційного малювання як дієвого інструменту емоційного розвантаження та зняття творчих бар'єрів у дітей.

### **Загальні очікувані результати охоплюють:**

#### **Знання й розуміння:**

- сучасних тенденцій розвитку мистецької освіти, спрямованих на відхід від репродуктивних методів на користь творчого самовираження;
- нормативно-правових основ та законодавчих актів у сфері початкової та базової середньої освіти, що регулюють діяльність вчителя мистецтва;
- сутності Концепції Нової української школи в контексті розвитку креативності та формування культурної компетентності учнів;
- принципів побудови Державних стандартів (початкової та базової освіти) щодо реалізації мистецької освітньої галузі;
- теоретичних основ та класифікації нетрадиційних графічних і живописних технік, їх впливу на психоемоційний стан дитини;
- методики планування освітньої діяльності, що базується на поєднанні вільного художнього пошуку з опануванням нових матеріалів;
- академічної свободи вчителя у виборі експериментальних методик навчання для стимулювання індивідуального розвитку учня.

#### **Уміння:**

- організовувати освітній процес на засадах дитиноцентризму, використовуючи нетрадиційні техніки як засіб зняття творчих бар'єрів;
- проектувати зміст занять, враховуючи вікові особливості учнів та можливості використання нестандартних художніх інструментів;
- формувати в учнів ключові компетентності, зокрема ініціативність та спроможність до самовираження через створення оригінальних творчих продуктів;
- розробляти авторські дидактичні матеріали та методичні рекомендації щодо застосування інноваційних технік у межах інтегрованого курсу «Мистецтво»;
- майстерно володіти практичними навичками малювання в нетрадиційних техніках;
- створювати ситуацію успіху для кожного учня, адаптуючи складність художніх завдань до індивідуальних можливостей дитини.

#### **Диспозиції (цінності, ставлення):**

- гуманістична спрямованість та повага до будь-якого результату творчої діяльності дитини;
- визнання цінності кожної особистості та її унікального креативного потенціалу;
- готовність до інноваційної діяльності, відкритості до експериментів та впровадження нестандартних педагогічних підходів;
- професійна мобільність та гнучкість у виборі матеріалів та методів навчання залежно від освітніх потреб;
- усвідомлення важливості безперервного розвитку власних художніх навичок та методичної майстерності;
- відданість ідеї інклюзивності, що забезпечує активну участь в освітньому процесі всіх учнів, незалежно від їхніх академічних здібностей;
- просування національно-патріотичних цінностей через вивчення українського контексту в сучасному та традиційному мистецтві.

<b>Розробник освітньої програми</b>	<b>Чебан Альона Дмитрівна</b> , методист відділу загальної середньої освіти Комунального навчального закладу Київської обласної ради «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів»
<b>Найменування освітньої програми</b>	Освітня програма підвищення кваліфікації «Використання нетрадиційних графічних і живописних технік на заняттях інтегрованого курсу «Мистецтво» для вчителів інтегрованого курсу «Мистецтво»

<b>Мета програми</b>	Формування, розвиток професійних компетентностей		
<b>Цільова аудиторія за спеціальністю або за посадою педагогічного працівника</b>	Учителі образотворчого мистецтва, інтегрованого курсу «Мистецтво»		
<b>Зміст програми</b>	<b>№ з/п</b>	<b>Тема заняття</b>	<b>Год</b>
	<b>Модуль I.</b>		
	1.1	Формування мистецьких компетентностей учнів на заняттях інтегрованого курсу «Мистецтво» в 5-8 класах Нової української школи	2
	1.2	Емоційно-етична компетентність в умовах реалізації професійного стандарту вчителя	2
	1.3	Художньо-педагогічна інтерпретація художнього образу як метод навчання на уроках інтегрованого курсу "Мистецтво"	2
	<b>Модуль II.</b>		
	2.1	Психолого-педагогічні стратегії подолання творчих бар'єрів учнів засобами нетрадиційних художніх технік у просторі візуальної культури	2
	2.2	Художній образ як засіб розвитку емоційного інтелекту та естетичного світосприйняття	2
	2.3	Візуальна культура в епоху цифровізації: від споживання до кураторства	2
<b>Напрямок освітньої програми</b>	Професійна компетентність вчителя (викладача) предметів мистецької освітньої		
<b>Обсяг (тривалість), що встановлюється в годинах та/або кредитах ЄКТС</b>	0,5 кредит ЄКТС / 15 год (12 годин – аудиторні, 3 години – самостійна робота)		
<b>Вид підвищення кваліфікації</b>	Навчання за освітньою програмою підвищення кваліфікації		
<b>Перелік компетентностей, що вдосконалювати муться</b>	Загальні компетентності: ЗК.01, ЗК.02, ЗК.03, ЗК.04, ЗК.05 Професійні компетентності: А1 Нормативно-правова компетентність (А1.1, А1.2, А1.3); А2 Компетентність стратегічного управління закладом освіти (А2.1, А2.2, А2.3, А2.4, А2.5, А2.6, А2.7); А3 Компетентність стратегічного управління персоналом (А3.1, А3.2, А3.3, А3.4, А3.5); Б1 Компетентність забезпечення якості освітньої діяльності та функціонування внутрішньої системи забезпечення якості освіти (Б1.1, Б1.2, Б1.3, Б1.4); Б2 Компетентність організації діяльності закладу освіти на		

	засадах зовнішньої системи забезпечення якості освіти (Б2.1, Б2.2, Б2.3); В1 Лідерська компетентність (В1.1, В1.2, В1.3, В1.4); В2 Емоційно-етична компетентність (В2.1, В2.2, В2.3); В3 Компетентність педагогічного, соціального та мережевого партнерства (В3.1, В3.2, В3.3, В3.4); Г1 Здоров'язбережувальна компетентність (Г1.1, Г1.2, Г1.3, Г1.4, Г1.5, Г1.6); Г2 Інклюзивна компетентність (Г2.1, Г2.2); Г3 Проектувальна компетентність (Г3.1); Д1 Інноваційна компетентність (Д1.1); Д2 Здатність до навчання впродовж життя (Д2.1, Д2.2); Д3 Інформаційно-цифрова компетентність (Д3.1, Д3.2, Д3.3)
<b>Очікувані результати</b>	Удосконалення загальних та професійних компетентностей
<b>Строки виконання програми</b>	Календарний рік
<b>Місце виконання освітньої програми</b>	Комунальний навчальний заклад Київської обласної ради «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів» (вул. Ярослава Мудрого, 37, м. Біла Церква, 09107)
<b>Документ, що видається за результатами підвищення кваліфікації</b>	Свідоцтво про підвищення кваліфікації
<b>Забезпечення розміщення освітньої програми на сайті</b>	сайт: <a href="https://www.kristti.com.ua/">https://www.kristti.com.ua/</a>

## Модуль І.

### 1.1. Формування мистецьких компетентностей учнів на заняттях інтегрованого курсу «Мистецтво» в 5-8 класах Нової української школи

Мистецька компетентність: сутність та структура. Визначення поняття, складові мистецької компетентності, рівні її розвитку. Роль мистецтва у загальному розвитку дитини. Вплив мистецтва на емоційний розвиток, креативність, комунікативні навички. Методичні підходи до формування мистецьких компетентностей.

### 1.2. Емоційно-етична компетентність в умовах реалізації професійного стандарту вчителя

Трансформація освітньої парадигми від STEM до STEAM як відповідь на виклики інноваційного суспільства. Мистецтво як каталізатор креативності та критичного мислення в науково-технологічній діяльності. Взаємозв'язок художньої творчості та проектування у процесі створення інтегрованого продукту. Використання візуального мистецтва для моделювання та інтерпретації явищ навколишнього світу. Дизайн як інструмент формування практичних навичок школярів. Цифрові платформи для реалізації творчих STEAM-ідей у мистецькій освітній галузі. Проектна діяльність як основа синергії творчого пошуку та технологічних рішень.

### 1.3. Художньо-педагогічна інтерпретація художнього образу як метод навчання на заняттях інтегрованого курсу "Мистецтво"

Головною умовою викладення матеріалу в процесі художньо-педагогічної інтерпретації є: збереження ідейно-художнього задуму обраного твору; виявлення суб'єктивно-особистісного підходу до художнього твору, оскільки тільки особиста зацікавленість, особисте ставлення може збудити інтерес та викликати захоплення учнів; врахування психологічних особливостей художнього сприймання школярів. Остання умова набуває принципового значення, оскільки вчитель має з'ясувати, чому в одних випадках твори мистецтва сприймаються учнями і стають стимулом для дій, а в інших - відштовхуються, не сприймаються або в кращому випадку впливають лише пізнавально.

## **Модуль II.**

### **2.1. Психолого-педагогічні стратегії подолання творчих бар'єрів учнів засобами нетрадиційних художніх технік у просторі візуальної культури**

Подолання страху «чистого аркуша» в контексті інтегрованої педагогіки візуальної культури. Психолого-педагогічні аспекти творчої невпевненості. Формування безпечного художнього середовища. Арт-ігрові практики як засіб розкриття спонтанності та креативності. Роль експерименту в розвитку внутрішньої свободи учня.

### **2.2. Художній образ як засіб розвитку емоційного інтелекту та естетичного світосприйняття**

Мистецтво як простір емоційного досвіду та співпереживання. Інтерпретація візуальних образів у формуванні ціннісного ставлення до культури. Діалогічні та інтерактивні методи роботи з мистецьким твором. Інтеграція арт-технік у розвиток емоційного інтелекту.

### **2.3. Візуальна культура в епоху цифровізації: від споживання до кураторства**

Візуальна культура в умовах цифровізації освіти. Освітнє кураторство як модель організації творчого простору. Поєднання традиційних і цифрових мистецьких практик. Формування візуальної грамотності та сучасного культурного мислення учнів.

## **Питання для самостійної роботи**

1. Які психологічні причини найчастіше викликають у підлітків страх «чистого аркуша» та невпевненість у власних здібностях?
2. Як використання нетрадиційних технік допомагає учневі подолати страх перед помилкою?
3. Опишіть роль художнього експерименту як способу розкриття внутрішньої свободи та спонтанності дитини.
4. Які умови необхідно створити в класі, щоб художнє середовище сприймалося учнями як «безпечне» для творчості?
5. Як інтеграція нетрадиційних арт-технік сприяє розвитку емоційного інтелекту?
6. Як інтерпретація візуальних образів допомагає формувати у школярів ціннісне ставлення до навколишнього світу та культури?
7. Як поєднати традиційні художні матеріали із цифровими практиками для створення сучасного мистецького проєкту?

## **Список використаних джерел**

1. Державний стандарт базової середньої освіти // Кабінет Міністрів України. – 2020. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-п>.
2. Професійний стандарт за професіями «Вчитель початкових класів...», «Вчитель закладу загальної середньої освіти» // Міністерство економіки України. – 2020. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/2020/12/30/PROFSTANDART.pdf>.
3. Від STEM до STEAM: інтеграція мистецтва в освітньому просторі // Інститут модернізації змісту освіти. – 2024. – Режим доступу: <https://imzo.gov.ua/2024/03/29/vid-stem-do-steam-intehratsiia-mystetstva-v-osvitn-omu-prostorii/>.

4. Масол Л. Концепція художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх навчальних закладах // Інститут проблем виховання НАПН України. – 2022. – Режим доступу: <https://lib.iitta.gov.ua/710645/>.
5. Гайдамака О. Методичні рекомендації щодо навчання мистецтва у 5-6 класах НУШ // Інститут модернізації змісту освіти. – 2023. – Режим доступу: <https://lib.imzo.gov.ua/vydannya-nus/>.
6. Кондратова Л. Створення цифрового контенту вчителем мистецтва: навчально-методичний посібник // Педагогічна думка. – 2022. – Режим доступу: <https://lib.iitta.gov.ua/725357/>.
7. Комаровська О. Мистецька освіта: розвиток емпатії та візуальної культури // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. – 2023. – Режим доступу: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/720054>.
8. Панчук О. Використання нетрадиційних технік малювання як засіб розвитку творчих здібностей // Всеосвіта. – 2022. – Режим доступу: <https://vseosvita.ua/library/vikoristanna-netradicijnih-tehnik-maluvanna-ak-zasib-rozvitku-tvorcich-zdibnostej-ditej-413151.html>.
9. Гоулман Д. Емоційний інтелект // Електронна бібліотека Чтиво. – 2023 (перевид.). – Режим доступу: [https://shron1.chtyvo.org.ua/Goleman\\_Daniel/Emotsiinyi\\_intelekt.pdf](https://shron1.chtyvo.org.ua/Goleman_Daniel/Emotsiinyi_intelekt.pdf).
10. Типова освітня програма для 5–9 класів закладів загальної середньої освіти // Міністерство освіти і науки України. – 2022. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-tipovoyi-osvitnoyi-programi-dlya-5-9-klasiv-zakladiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti>.
11. Методичні рекомендації про викладання навчальних предметів у 2025/2026 н.р. // Міністерство освіти і науки України. – 2025. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/metodichni-rekomendaciyi>.
12. Розвиток візуальної культури в епоху цифровізації // Мистецтво та освіта. – 2024. – Режим доступу: <http://artedu.com.ua/index.php/artedu/issue/archive>.
13. Подолання творчих бар'єрів засобами арт-терапії в школі // Психолог. – 2025. – Режим доступу: <https://osvita.ua/school/method/psychology/>.
14. Цифрові платформи для творчих STEAM-ідей // Google Classroom для освіти. – 2024. – Режим доступу: <https://learning.google.com/intl/uk/>.
15. Дизайн-мислення в освітньому процесі НУШ // Нова українська школа. – 2023. – Режим доступу: <https://nus.org.ua/>.